

РОЗВИТОК ПОНЯТЬ «ЕКОНОМІЧНИЙ ОПІР» ТА «ЕКОНОМІЧНА ОПІРНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

*Є.В. Міщук, канд. екон. наук, доцент
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

Аналіз наукової літератури дозволив зробити висновок, що поняття «опір» і «опірність» розглядаються науковцями, переважно, у двох напрямках – в контексті «опірності персоналу до змін в організації» (у переважній більшості наукових праць) та як другорядне поняття в дослідженнях інших економічних категорій, зокрема економічної стійкості (наприклад, як один із механізмів її забезпечення). При цьому дуже мало уваги приділено другому напрямку, в якому б акцентувалася увага безпосередньо на опірності самого підприємства.

Визначимося, що мається на увазі під терміном «опірність». Так, згідно тлумачних словників Д.Н. Ушакова, С.І. Ожегова, «опірність» визначається як здатність чинити опір, ступінь опору. В ідеографічному словнику російської мови, «опірність» означає прагнення придушити зовнішній вплив, надавати протидію, перешкоду зовнішньому впливу. Відтак, основоположним доцільно визнати поняття «опір». Тому далі розглянемо його дефініції (таблиця 1).

Таблиця 1

Дефініції терміну «опір» у тлумачних словниках

Найменування джерела	Дефініції терміну «опір»
Тлумачний словник Дмитрієва	чиясь рішуча відмова підкорятися кому-небудь, чому-небудь.
Ідеографічний словник російської мови	реакція на негативний, зовнішній вплив.
Тлумачний словник Т. Ф.Єфремової	процес дії (чинити опір); властивість надавати протидію будь-яким діям, змінам.
Загальна психологія: глосарій	захисний механізм, який блокує вільні асоціації людини або змушує його змінити тему, щоб уникнути неприємного обговорення.
Теорія особистості: глосарій	тенденція чинити опір розкриттю пригніченого матеріалу в ході терапії; також тенденція зберігати моделі захисної поведінки шляхом дострокового переривання психотерапії.
Філософський словник Спонвіля	сила, що протистоїть іншій силі. Таке звичайне становище <i>sonatus</i> 'а: всяка істота силкується зберегтися у своїй суті, вимушена тим самим щосили протистояти будь-якому тиску, агресії або загрози.
Енциклопедія термінів, визначень і пояснень будівельних матеріалів	здатність конструктивного елемента або його поперечного перерізу протистояти впливам без механічного руйнування, наприклад, опір вигину, опір втрати стійкості, опір розтягванню.

Отже, терміни «опір» і «опірність» набувають того сенсу, який відображає специфіку галузі їх застосування. Саме тому окремого дослідження потребують поняття «економічний опір» та «економічна опірність» підприємства в якості самостійного напрямку досліджень. При цьому економічна опірність підприємства є чинником, який дозволяє (стримує) перехід із одного стану в інший, а також однієї із вище перелічених категорій в іншу (наприклад, коли економічна безпека стає тотожною конкурентоспроможності, конкурентоспроможність – адаптації, адаптація – економічній безпеці, економічна безпека – економічній стійкості тощо).

Розвиваючи теорію економічної опірності підприємства, автор вважає, що її дефініція має ґрунтуватися на таких постулатах: економічний опір виражається абсолютною величиною, а економічна опірність – відносною, вони одночасно є і процесом, і результатом; економічна опірність підприємства характеризується мірою його відповіді на умови зовнішнього середовища та внутрішні зміни (а не тільки загрози); відбувається перерозподіл економічної опірності підприємства між його функціональними складовими залежно від фактора часу, а також в залежності від зовнішніх умов, внутрішнього економічного стану та рівня корпоративного управління.